

%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%80%D0%BE%D0%BA-%D0%B7-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E-%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf

3. Рішення Ради нагляду за аудиторською діяльністю URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=1315

Матюха Микола Миколайович,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та бізнес-консалтингу;
Київський національний університет технологій та дизайну

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ СПИСАННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Актуальним питанням ефективного управління підприємством є організація інформаційного забезпечення руху зобов'язань. Саме облік зобов'язань – джерело визначення фінансового показника ліквідності та визначення цілісного фінансового стану підприємства. З іншого боку, зобов'язання це договірні відносини підприємства через які визначається авторитет підприємства в умовах конкурентної економіки. Актуальним питанням залишається достовірна оцінка, визнання та відображення в обліку зобов'язань, які в умовах військового стану змінюють форму і з поточної заборгованості трансформуються у прострочену, безнадійну.

Відповідно до вітчизняної нормативної бази кредиторська заборгованість вважається простроченою за критерієм встановлення терміну платежу згідно договірних зобов'язань (рис.)

Термін платежу	
не встановлений	встановлений
по договорам купівлі (на дату документів щодо підтвердження надходження товарів, виконання робіт, надання послуг	по іншим договорам (на кредитора пред'являється вимога щодо сплати боргу на 8-й день - заборгованість вважається простроченою
	наступний день після дати платежу, яка була вказана договором (або певної дати, події, що була визначена договірним зобов'язанням)

Рис. Встановлення простроченої кредиторської заборгованості відповідно до терміну платежу

Для встановлення терміну платежу на підприємстві слід організувати

оперативну та достовірну інформацію про елементи кредиторської заборгованості, яка накопичується встановленою системою бухгалтерського обліку, та піддавати контролю залишки (сальдо) кредитів субрахунків 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»; 685 Розрахунки з іншими кредиторами». На цих субрахунках відображають суми заборгованості за поставками матеріальних цінностей, прийняті та оформлені роботи, послуги. Тобто сума заборгованостей, яку необхідно погасити підприємству на даний момент часу за здійснені у минулому господарські операції з позиції покупця (на практиці таку кредиторку ототожнюють із грошовою заборгованістю, тому що її потрібно погасити коштами). По субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» кредиторська заборгованість носить матеріальний характер у вигляді не відвантажених матеріальних цінностей відповідно договірних умов при отриманні передоплати. При цьому необхідно забезпечити ведення детального масштабного аналітичного обліку із врахуванням термінів сплати боргу за договірними зобов'язаннями.

Також, підприємство має необхідність прийняти рішення про списання кредиторських боргів. Відповідно до законодавчих актів таке юридичне рішення приймається з огляду на достеменні відомості, що заборгованість не буде погашена через низку причин:

- контрагент закінчив процедуру ліквідації та відсутні його правонаступники, які можуть ініціювати стягнення боргу;
- після строку позовної давності керівництво прийняло рішення про відмову непогашення зобов'язань, що відображено у розпорядчому документі (наказі));
- після встановленої дати позовної давності постачальник подав позовну заяву про стягнення боргу, яку суд відхилив, - тоді на дату рішення суду підприємство може списати кредиторську заборгованість. Тому проходження терміну позовної давності - це не підстава для списання кредиторської заборгованості, відповідно після цього залишається ймовірність стягнення заборгованості.

Відповідно при проходженні дати позовної давності за окремим зобов'язанням необхідно провести його оцінку щодо ймовірності виникнення обов'язків погашення боргів у наступних звітних періодах. Проведену оцінку рекомендуємо оформити рішенням спеціально створеної комісії, або за наказом керівника відповідно принципу підтвердження господарської операції первинним документом. У даному випадку списання кредиторської заборгованості необхідно здійснювати на підставі бухгалтерської довідки.

За рішенням комісії зобов'язання не підлягає погашенню то таку суму слід віднести до складу доходу підприємства. Інформаційне накопичення про такі суми визнаних доходів відображають на субрахунку 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості», що виникла в ході операційного циклу.

Тобто в обліку оформляють запис відповідно по:
дебету 631 (або 685, 681 (субрахунок кредиторської заборгованості));

та кредиту субрахунка 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості».

При цьому, керуючись нормативними актами, підприємство дохід визнає, або під час збільшення активу, або зменшення зобов'язання, що зумовлює збільшення розміру власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків засновників, учасників підприємства), при умові достовірного визнання суми даного доходу. Саме даний випадок - списання кредиторської заборгованості призводить до зменшення зобов'язання та відповідне зростання активів підприємства.

Досить важливим є встановлення дати відображення в обліку визнання доходів, та відповідно дати визнання заборгованості безнадійною, та її сумову оцінку.

Для платників ПДВ у складі зобов'язання враховують суму непрямого податку. Відповідно, до складу доходу відносять усю суму безнадійної заборгованості за кредитом субрахунку кредиторської заборгованості (681 або 631) [1, 2].

Отже, при інформаційному забезпеченні списання кредиторської заборгованості необхідно керуватися нормами чинного законодавства стосовно визнання термінів проведення оплати та термінів визнання позовної давності. Списану прострочену заборгованість слід визнавати у доходах підприємства, включаючи суму ПДВ для платників податку.

Список використаних джерел

1. Безверхий К. В., Юрченко О. А., Приймак Н. В. Облік і оподаткування операцій із роялті. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2023. №1. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-1-8556>.
2. Петраковська О. В. Власний капітал підприємства: сучасний погляд на його сутність, класифікацію та облік. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2023. №1. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-1-8564>.